

РОЗВИТОК ХУДОЖНЬО-КОНСТРУКТИВНОЇ І ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ ЗАСОБАМИ ПОЗААУДИТОРНИХ ДИЗАЙН-ПРОЄКТІВ

Ганна Шкарупа,

*викладач циклової комісії дизайну інтер'єру Відокремленого
структурного підрозділу "Фаховий коледж мистецтв та дизайну
Київського національного університету технологій та дизайну", Київ,
Україна*

<https://orcid.org/0000-0002-8013-5399>

Анотація. У системі фахової передвищої дизайн-освіти має приділятися більше уваги урізноманітненню форм розвитку професійної та підприємницької компетентностей. Аналізуючи педагогічну практику ВСП "ФКМД КНУТД" (м. Київ), вважаємо, що позааудиторні дизайн-проекти як засіб актуалізації індивідуальних творчих якостей та поштовху до самостійної дизайн-діяльності можуть ефективно і цілісно розвивати зазначені компетентності, які є запорукою розвитку малого бізнесу та будуть необхідною умовою повоєнної відбудови економіки країни.

Ключові слова: фахова передвища дизайн-освіта, художньо-конструктивна компетентність, мистецький коледж, позааудиторні дизайн-проекти.

DEVELOPMENT OF ART-CONSTRUCTIVE AND ENTREPRENEURIAL COMPETENCIES OF FUTURE DESIGNERS BY MEANS OF OUT-OF-AUDIT DESIGN PROJECTS

Anna Shkarupa,

*teacher of the cycle committee of interior design A separate structural unit "Professional
College of Arts and Design Kyiv National University of Technology and Design", Kyiv,
Ukraine*

Abstract. In the system of professional advanced design education, more attention should be paid to diversifying the forms of development of professional and entrepreneurial competences. Analyzing the pedagogical practice of VSP "FKMD KNUITD" (Kyiv), we believe that extracurricular design projects as a means of actualizing individual creative qualities and an impetus to independent design activity can effectively and holistically develop the specified competencies, which are the key to the development of small business and will a necessary condition for the post-war reconstruction of the country's economy.

Keywords: professional pre-university design education, artistic and constructive competence, art college, extracurricular design projects

Сучасна педагогічна практика мистецьких коледжів останнього десятиріччя демонструє пошуки інструментів актуалізації знань, умінь і навичок заради пошуку шляхів компенсації недостатніх та підвищення мотивації до набуття нових компонентів професійної компетентності. Професійна підготовка майбутніх дизайнерів в умовах суворих реалій сьогодення вимагає змістовної і актуальної системної концепції дизайн-освіти. В критичній ситуації, яку переживає фахова передвища дизайн-освіта разом з країною, збереження проєктних позааудиторних форм актуалізації індивідуальних творчих якостей можуть стати тим суттєвим поштовхом до самостійної дизайн-діяльності здобувачів освіти, якого

вимагатимуть реалії повоєнної відбудови економіки країни. Різні форми організованої проєктної активності майбутніх дизайнерів, які впроваджуються і системно практикуються у ВСП “ФКМД КНУТД” спонукають здобувачів освіти до творчого висловлення своєї громадської позиції на актуальну тему у виразній креативній формі.

Проєктні новації студії творчої практики «Виразні Речі» («Виразні Речі» *Facebook*), яку близько 10 років тому заснував у коледжі Мистецтв та дизайну КНУТД (ВСП “ФКМД КНУТД”, викладач образотворчих дисциплін В. Михайлов) демонструвались не тільки в стінах коледжу. Проєкт студентів — майбутніх графічних дизайнерів - «ЗАБУДОВА СОВІСТІ» експонувався 5–8 червня 2014 року під час проведення громадської акції «НА СОШЕНКА 33», спрямованої на захист від зазіхань забудовника на садибу корпусу творчих майстерень Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури (НАОМА) і прилеглу до них територію.

Концепція проєкту складалася з поєднання різних речей, образів і понять, що демонструє трагікомічний абсурд і безглуздість забудови в майбутньому. Композиції цих творів мають чітко виражений еkleктичний характер, а час від часу вони досягають відвертої саркастичної гротески. Колажі та хенд-мейд об’єкти демонструють постмодерністську точку зору на проблему, яка характерна для аналізу соціально-критичного мистецтва («Забудова совісті» *Facebook*).

Проєкт "ПАРКАН" (2017р.) був п’ятим в низці художньо-дизайнерських проєктів студентів коледжу Мистецтв та дизайну КНУТД, присвячених наболілій темі збереження архітектурних пам’яток Києва. Студенти мали на меті вплинути на свідомість і громадську активність людей, а не зосереджуватись на ілюструванні вищезазначені проблеми. Мету проєкту куратор практики В. Михайлов для майбутніх дизайнерів формулював як пошук засобів активної “...взаємодії з аудиторією, в результаті якої глядач почав би усвідомлювати масштаб проблеми, що постала перед киянами та шукати шляхи задля цивілізованого вирішення питання незаконної забудови столиці, що ховається за миршавими парканами”(«Забудова совісті» *Facebook*). Створений зусиллями студентів двох академічних груп, проєкт поєднував в собі об’єкти традиційного графічного дизайну — плакати, листівки, логотипи, так і відео-арт, і перфоменс. Індивідуальний підхід до розподілу роботи і напрямків творчої візуалізації наголошуваних суспільно значущих проблем дозволяв кожному студенту проявити свої унікальні здібності, разом із тим, вимагав скоординованості дій та педагогічної керованості процесом.

Погоджуючись з Л. Оршанським, констатуємо, що емоційна задоволеність від самостійно виявленої ініціативи, є важливим чинником, який спонукає здобувача освіти, до пошуку і публічного розкриття творчих ідей під час навчальній діяльності. Молода людина відчуває в ці моменти психологічний комфорт. “...індивід, який володіє досвідом самостійної творчої діяльності: по-перше, більш якісно і значно швидше виконує роботу, якою займається, а по-друге, спроможний до саморозвитку в будь-якому пізнавальному напрямі, зокрема здатний успішно підвищувати свій рівень творчої розумової діяльності, що дає змогу більш раціонально і швидше сприймати та впроваджувати інноваційні технології. Цим пояснюється підвищений і постійно зростаючий інтерес педагогічної науки до досліджень, пов’язаних із організацією, формуванням і розвитком творчої особистості у процесі самостійної діяльності” (Оршанський та ін., 2021, с.23).

Наприкінці першого навчального семестру 2023/24 навчального року не зважаючи на зовнішні обставини, такі як всесвітня пандемія чи повномасштабне вторгнення росії, у

ВСП “ФКМД КНУТД” автором вже шостий рік поспіль проводився дебютний проєкт першокурсників - майбутніх дизайнерів інтер’єру “#38стілець” Слоган проєкту: «Хочеш навчитись дизайну – починай його робити!». Бо якщо на шляху до професії треба подолати 100 перешкод і навчитись виправляти 100 своїх помилок, або навіть навчитися їх не робити, то варто почати зразу з першого вересня першого курсу. Щоб швидше досягти мети!”(Шкарупа, 2021). Започаткований у 2018 році в межах самостійної роботи з дисципліни «Матеріалознавство», проєкт давав можливість пройти весь технологічний ланцюжок від виготовлення до реставрації та декорування дерев’яного стільця. Робота над своїм чотириногим підопічним стільцем неформально об’єднувала зусилля та створювала підґрунтя для посилення міжпредметних зв’язків між всіма дисциплінами професійного спрямування, які викладались того навчального року на першому курсі.

За шість наступних років змінювалися навчальні плани та назви навчальних закладів, освітній рівень та освітньо-професійні програми, але слоган лишався незмінним, а проєкт повністю вийшов в самостійний позааудиторний формат. Відчути себе дизайнером студент може лише тоді, коли займається корисними і прикладними речами, якими користуватимуться інші люди. Проєкт примушує кожного з учасників контролювати свої витрати, щоб в кінцевому результаті співвіднести їх із практичною («ось стілець, на ньому сидять») та естетичною (крута річ, на яку хочеться дивитись) складовою реставраційних робіт. Разом з публічним показом результатів власної дизайн-діяльності відбувається експертне оцінювання та визначення переможців. В склад журі обов’язково запрошуються відомі дизайнери-практики, що створює умови для першого професійного знайомства і підґрунтя для майбутньої співпраці та набуття знань та першого досвіду щодо особливостей підприємництва в дизайн-діяльності.

Проєкт “Форма для зростання”, який започатковувався також як щорічний підсумковий — але весняний — в коледжі ФКМД КНУТД було проведено лише навесні 2021 року. Студентці, що перемогла в цьому творчому змаганні, було запропоновано підписати контракт на передачу авторських прав компанії LoraShep на використання знайденої нею форми дизайн-об’єктів (Шкарупа, 2022). На жаль, це була остання мирна весна. Через рік перед студентами, викладачами та країною постали зовсім інші виклики...

Спираючись на сучасні наукові надбання в професійній педагогіці та багаторічний практичний досвід генерування, організації та координації міждисциплінарної проєктної діяльності у ВСП “Фаховому коледжі мистецтв та дизайну КНУТД” можемо впевнено підтвердити, що останнім часом найбільш болючими і “важливими у формуванні особистості дизайнера є загальнокультурний та професійний розвиток.... основними напрямками професійної підготовки майбутніх дизайнерів до творчої діяльності повинні стати особистісно орієнтований і компетентнісний підходи до організації освітнього процесу, опора на творчий досвід студентів, варіативність і педагогічна майстерність, спрямованість на дослідницьку діяльність” (Оршанський, 2020, с.53). Однак, в комплексі із об’єктивними труднощами практичної організації безпечного навчального процесу, разом зі складнощами повноцінного формування та розвитку професійних компетентностей здобувачів освіти в умовах воєнного стану, а також паралельною інтенсивною цифровізацією всіх галузей людської діяльності, що значно випереджає адаптивні процеси в освітніх середовищах, щоденна діяльність викладачів та педагогів має високі ризики зниження своїх показників ефективності та більшої ваги набуває особиста вмотивованість

здобувачів освіти до опанування професійними навичками в галузях дизайн-діяльності та розуміння особливостей підприємництва в цій сфері.

Отже, маємо визнати, що на сьогодні існує ціла низка нерозв'язаних, або новоназрілих проблем, які лише загострюють необхідність пошуку ефективних інструментів, моделей та технологій підготовки нової генерації професіоналів, здатних реалізувати свій потенціал не тільки як дизайнерів, але й як підприємців. Саме на них покладаються очікування пропозицій дизайну високого рівня та нових розробок, що має збільшити конкурентоспроможність вітчизняних товарів та дасть поштовх до зростання у майбутній повосенній відбудові економіки країни та ринку креативних послуг.

Список посилань

Оршанський, Л., Нищак, І., & Матвісів, Я. (2021). Сутність і структура самостійної творчої діяльності студентів. *Молодь і ринок*, (4/190), 22-28. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.236312>

Оршанський, Л. (2020). Сучасні вимоги й особливості професійної підготовки майбутніх дизайнерів у закладах вищої освіти. *Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент*, (15), 43-56. <https://doi.org/10.37041/2410-4434-2020-15-3>

Виразні речі. *Facebook*.: <https://www.facebook.com/vyraznyrechistudio>.

Забудова совісті. Київ-2014 (онлайн презентація каталогу виставки). Виразні Речі / *Facebook*. <https://www.facebook.com/events/1607772349496462/>.

Шкарупа, Г. (2021). Проект #38_стілецьів 2020. *Патерн*, 1, 4-7.

Шкарупа Г. (2022). Форма для зростання. *Патерн*, 2, 14-16.